

Eva Pelechová: Dá se říct, že hlína je dneska hodně sexy

05.05.2023

Má nenápadný ateliér v Ondříčkově ulici. Kolemjdoucí tu můžou objevit například i keramické repliky starých kelímků ze 70. a 80. let.

Vcházejí do vašeho ateliéru často kolemjdoucí?

Jak kdy a podle toho lze poznat i počasí venku. Když je škaredě, téměř nikdo sem nepřijde. Jakmile ale začne jaro a je hezky, lidi se jdou projít a zastaví se tady.

Kam na Trojce chodíte vy?

Mám moc ráda Atrium, které je hned za rohem. Líbí se mi kavárna s fontánou od Jindry Víkové a Petera Oriška, dramaturgie galerie i koncertů. Taky chodím do Bistra 8 a Akropole. Když se mi nechce jít z ateliéru rovnou domů, projdu se přes Parukářku a Vítkov.

Jinak býváte v ateliéru?

Jsem tady denně, pokud zrovna necestuju. Ale držím víkendy, to jsem se naučila během kovidu. Jinak jsem často v zahraničí. Hlavně pracovně, například na výstavách, rezidenčních pobytech a sympozii. Během studia jsem jezdila hodně na stáže. Teď mířím na měsíc na rezidenci do Izraele, kde jsem byla v roce 2006 na škole. Moc se tam těším.

Jaký je rozdíl mezi rezidenčním pobytem a sympoziem?

Obojí je tvůrčí pobyt, který hostí nějaká instituce, většinou galerie, univerzita nebo sbírkotvorná organizace. Pobyt bývá měsíční, protože technické záležitosti u keramiky trvají dlouho. Potřebujete čas na výrobu, hotové kusy musí uschnout, vypálit se, naglazovat. Sympozium je skupinová záležitost, na rezidenci člověk bývá často sám nebo ve dvou.

Co vlastně přesně děláte?

Dlouhodobě se snažím zkoumat limity materiálu. Dělam abstraktní sochy, objektové umění z hlíny a písku, experimentuju s materiálem i technologií. Keramika je hmota, kterou tvarujete rukou, aniž byste používali další nástroje. Dá se říct, že hlína je dneska hodně sexy a používá ji spousta lidí. Je to krásný materiál plný protimluvů a nasáklý historií. Každý z nás keramiku nějakým způsobem zná, sáhl si na ni nebo ji aspoň používá v kuchyni. I práce s ní je na té nejzákladnější úrovni vlastně velmi jednoduchá. Někdy mám pocit, že je potom komplikované přimět diváka, aby hlíně věnoval stejně soustředěnou pozornost, kterou věnujeme jiným druhům výtvarného vyjádření.

Děláte i workshopy. Co na nich učíte?

To je novinka, nazývám to otevřené čtvrtky a přijít může kdokoli. Neučím tam vlastně nic. Každý si dělá to, co chce, a já jenom radím s tím, jak dosáhnout požadovaného výsledku. Teď budu v zahraničí, znovu začneme v polovině května.

Musí být umělec zručný, nebo stačí nápad?

Je lepší být zručný, i když to není nutné. Záleží na tom, co chcete dělat. Pokud máte skvělý nápad a nevíte jak na to, je někdy lepší nechat si objekt vyrobit. Ale na druhou stranu se říká, že ruce jsou vaše prodloužená hlava, a existuje teorie o tom, že kreativní proces u tohoto typu práce se naplňuje až v momentě, kdy informace z hlavy prochází rukama do materiálu a z materiálu zase zpět do mozku. U toho by bylo těžké nechat se zastupovat.

Jaký používáte materiál?

Porcelán, klasickou keramickou hlínu, často taky křemičitý písek nebo karbid křemíku. Materiály někdy míchám na jakoby vyvřelé objekty, ve kterých se ztrácí původní tvar. Ty by měly v divákovi evokovat abstraktní asociace.

Je tvorba keramiky složitá?

Většinou to bývá dlouhý proces, někdy je to výsledek několikaletého zkoumání variant, materiálu, technik. Moje vize se pak dotváří i průběžně. Pokud to jde, ráda pracuju v delších cyklech. Záleží na tom, jestli dělám volnou tvorbu, nebo zakázku. Na zakázku vyrábím třeba repliky děl kubistických autorů Janáka nebo Hofmana pro obchod Kubista, který má práva od jejich dědiců.

Kdo si kupuje vaše výrobky?

Podle toho které. Moje produkty najdete v různých design shopech. Sochy putují na mezinárodní výstavy a bienále, potom si je někdy koupí do sbírky hostující instituce nebo soukromá osoba.

Na webových stránkách nemáte o svých dílech konkrétní informace, ale spíš abstraktní povídání.

Trochu se tím vyhýbám popisu objektů v klasickém slova smyslu. Zdá se mi komplikované přetransformovat do slov něco, co bylo vyjádřeno jiným jazykem a materiálem. Jsou to odlišné znakové systémy. Volnými texty se snažím navodit podobnou atmosféru nebo pocit.

Máte svoje výrobky doma?

Nechávám si třeba ty s vadou nebo zkušební věci. Občas si vezmu domů na pozorování sochu, kterou chci dodělat, abych ji viděla v jiném kontextu než v ateliéru. Taky vlastním malou sbírku předmětů od lidí, které jsem potkala na sympoziích. Tu mám moc ráda.

Vyrábíte i keramické kelímky. Jak vás napadl takový koncept?

Původní plastové kelímky ze 70. a 80. let se našly v pozůstalosti po babičce, když jsme vyklízeli dům. Ona měla kumulativní obsesi, objevili jsme taky Rudé právo a Vlastu až do roku 1948, což byl rok, kdy si dům předkové koupili po odsunutých Němcích. Ty kelímky měla babička nachystané i s dírkou ve spodku na vysazení paprik a rajčat. Její věci mě inspirovaly ještě k dalšímu počínání, který jsem udělala s kolegou. Šlo o výstavu věcí z její pozůstalosti. Na poličky jsme vyskládali objekty, které jsme tam našli — zástěry, hromada klíčů, hromada filmů, vajíčka naložená ve vápně. Bylo to velké množství předmětů, které tematicky seřazené tvořily samostatné objekty.

Inspirujete se často vlastní rodinou?

Mám například dekorativní lampy s motivem krajky a vyšívaných ubrusů. K tomu mě inspirovala druhá babička. Sentiment byl i leitmotivem většiny produktů, které vznikly pod značkou Hidden factory, jako je třeba uvadlý cibulák. Jde o klasické cibulákové talíře, naše varianta je ale s uvadlým motivem. Jako součást diplomky jsem zase zpracovala muzeum naší rodinné historie. Používala jsem retro talíře i objekty z dalších

materiálů a na ty jsem umištovala fotky mé rodiny, které jsem fotokoláží vsazovala do idylického romantizujícího prostředí. Snažila jsem se tím přepsat naši rodinnou historii. Ve stejném duchu jsem vyrobila porcelánové destičky ve formátu dvanácti zastavení, které jsem zakopala u babičky na zahradě před tím, než se její dům prodal, takže ta stopa naší alternativní historie stále někde je.

Je těžké uživit se sochařinou?

Na mezinárodních setkáních je vidět, kdo odkud je, kde lze získat granty na podporu tvůrčí činnosti a kde ne. Je trochu handicap v rámci konkurenceschopnosti podporu nemít. Strávíte mnoho času činností, která vám generuje peníze, a pak máte málo času na to, zabývat se něčím dalším, co se samotné tvorby týká. Existuje fáze, kdy jste širšímu publiku srozumitelní, ale když jdete dál a zabýváte se něčím dlouhodobě a do hloubky, paradoxně diváky ztrácíte. I tak je ale spousta prostorů, kam se dá expandovat.

Proč jste se vydala právě touhle cestou?

Fascinuje mě jakýkoli vizuální nebo reálný jazyk se všemi nuancemi, detaily a kontextem, který nacházíte až po nějaké době jeho používání. Stejně jako je blaho číst skvěle vystavenou větu, tak je blaho dívat se na precizně zpracovaný objekt. Ne ve smyslu dokonalosti, ale ve smyslu pochopení principu a schopnosti s ním kreativně pracovat.

Jak vnímáte svůj tvůrčí vývoj?

Původně jsem neměla ráda materiálové objekty, které dělám teď. Nerozuměla jsem jim, neuměla jsem je číst a vůbec jsem nechápala, proč by měly existovat. Ačkoli se věci, které dělám, vizuálně velmi proměnily, pojítkem je kreativní paměť. Zajímá mě, jak rozdílně vnímáme stejné věci. Rozumíme věcem, které známe a asociujeme na základě vlastní zkušenosti, takže reakce na stejný podnět bude vždycky rozdílná. Potom je soubor znaků nebo symbolů, které mají nějaký obecně ustálený význam. Z těchto střípků skládám příběhy nebo zprávu o náladě a pocitu a zajímá mě, jak daleko se dá zajít, aby bylo sdělení ještě čitelné.